

Secretariaat van het Adviescomité SEA:

Directoraat-generaal Leefmilieu

Galiléelaan 5/2
B – 1210 BRUSSEL

www.health.belgium.be

Stefanie HUGELIER
t : + 32 2 524 96 88
e : stefanie.hugelier@health.fgov.be

Nils VANSTAPPEN
t: +32 2 524 88 59
e: nils.vanstappen@health.fgov.be

Adviescomité SEA

Advies over het milieueffectenrapport en het ontwerp van Federaal Ontwikkelingsplan van Elia

Betreft: Toepassing van art. 12 van de wet van 13 februari 2006 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's en de inspraak van het publiek bij de uitwerking van de plannen en programma's in verband met het milieu.

Brussel, 16 december 2022

Het Adviescomité ontving op 4 november 2022 van Elia het ontwerpregister voor het milieueffectenrapport ter beoordeling van het ontwerp van het federaal ontwikkelingsplan voor het elektriciteitstransmissienetwerk 2024-2034 (hierna "het FOP"). Op basis van artikel 12, eerste lid, van de wet van 13 februari 2006 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's en de inspraak van het publiek bij de uitwerking van de plannen en programma's in verband met het milieu (hierna "de SEA-wet"), levert het Adviescomité een advies af over het ontwerpplan en het milieueffectenrapport (hierna: het MER).

Het ontwerp van FOP werd toegelicht door Elia en Arcadis, de consultant verantwoordelijk voor het MER, op 29 november 2022 tijdens een vergadering van het Adviescomité.

-----

1. Context

2. Advies van het SEA-comité

1. Context: korte toelichting van het Federaal ontwikkelingsplan van het transmissienet 2024-2034

[1] Overeenkomstig artikel 13, § 1, van de Elektriciteitswet van 29 april 1999 dient Elia “een plan voor de ontwikkeling van het transmissienet” op te stellen “in samenwerking met de Algemene Directie Energie en het Federaal Planbureau.” Dit plan dient een periode van tien jaar te dekken en dient iedere vier jaar hernieuwd te worden. Het voorliggende ontwerpregister betreft het FOP voor de periode 2024-2034. Overeenkomstig artikel 13, § 2, van de Elektriciteitswet omvat het FOP, enerzijds, “een gedetailleerde raming van de behoeften aan transmissiecapaciteit, met aanduiding van de onderliggende hypothesen” en, anderzijds “het investeringsprogramma dat de netbeheerder zich verbindt uit te voeren om aan deze behoeften te voldoen.” De verdere regels voor het opstellen van het FOP zijn vastgelegd in het koninklijk besluit van 20 december 2007 betreffende de procedure voor uitwerking, goedkeuring en bekendmaking van het plan inzake ontwikkeling van het transmissienet voor elektriciteit.

[2] Twee belangrijke evoluties vormen de leidraad voor de keuzes die worden gemaakt in het FOP:

- De noodzaak en urgentie om de klimaatcrisis aan te pakken. In deze context kan worden verwezen naar de ambities van de Green Deal en naar de ontwikkelingen in de verschillende Fit-for-55-dossiers. Een belangrijke uitdaging die hieruit voortvloeit, is een verregaande elektrificatie van residentiële en industriële processen.
- De oorlog in Oekraïne en andere handelingen van Rusland hebben binnen de Europese Unie geleid tot het besef dat een loskoppeling van Russische fossiele brandstoffen essentieel is. Met een REPowerEU Plan, dat werd voorgesteld in april 2022 reageerde de Commissie op deze noodzaak. In dit plan wordt gestreefd naar versterking van de onafhankelijkheid, weerbaarheid en duurzaamheid van de Europese energiepolitiek door in te zetten op diversificatie van onze gasvoorziening, energie-efficiëntie, meer hernieuwbare energiebronnen en elektrificatie.

[3] Het FOP streeft drie doelstellingen na: de betrouwbaarheid, de duurzaamheid en de betaalbaarheid van het energiesysteem. Om aan deze doelstellingen te voldoen gaat het FOP uit van de volgende vijf principes:

- Maximale integratie van het eigen potentieel aan hernieuwbare energie in het elektriciteitssysteem;
- Realisatie van een eerste offshore energiehub als toegangspoort tot de Noordzee;
- Inzetten op een doorgedreven elektrificatie van onze samenleving op weg naar *net zero*;
- Maximale integratie binnen de Europese elektriciteitsmarkt om schommelingen in hernieuwbare productie op te vangen en toegang te krijgen tot competitieve prijzen;
- De bestaande structuur optimaal benutten en robuuster maken.

[3] Bij de ontwikkeling van het FOP werden een aantal scenario's uitgewerkt om, door een waaier aan situaties te identificeren, een netinfrastructuur te ontwerpen die een robuust antwoord kan bieden op de noden uit de verschillende scenario's. Deze scenario's werden opgesteld op basis van verschillende analyses.

[4] In het MER worden de verschillende projecten die opgenomen zijn in het plan opgedeeld in vier types:

- Type 1 betreft “werken binnen de contouren van een bestaande site en/of uitbreidingen kleiner dan 10% van de totale oppervlakte van de site”.
- Type 2 betreft “werken aan bestaande lijnen of kabels en nieuwe kabelverbindingen gelegen in openbaar domein”.
- Type 3 betreft “werken aan nieuwe bovengrondse en ondergrondse (buiten het openbaar domein) infrastructuur voor onshore projecten.”
- Type 4 betreft “werken aan nieuwe infrastructuur voor offshore projecten”.

Enkel voor sommige type-3- en type-4-projecten worden uitvoeringsalternatieven bestudeerd.

[5] Verder zijn er verschillende elementen die pas op een volgend niveau zullen worden bekeken. Dit volgend niveau is dan op het niveau van de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen of van de concrete projecten. Het gaat met name om de concrete locatie- of tracébevestiging. In het voorliggende MER worden daarom voor geen van de vier types locatiealternatieven onderzocht. Wel wordt er gewerkt met zoekzones of worden algemene aanbevelingen en aandachtspunten meegegeven. Het Adviescomité houdt er daarom rekening mee dat voor een groot aantal belangrijke punten de milieueffecten pas kunnen worden bestudeerd in een volgende stap.

2. Advies van het SEA-comité

Inleidende opmerkingen:

[6] Het Adviescomité wenst haar appreciatie uit te drukken voor het feit dat Arcadis in het MER duidelijk heeft aangegeven hoe is omgegaan met de opmerkingen die het Adviescomité heeft gemaakt in haar advies van 22 juni 2022 met betrekking tot het ontwerpregister. Dit geeft een duidelijk overzicht en vergemakkelijkt het werk van het Adviescomité.

[7] Voorts wenst het Adviescomité af te raden vage taal te gebruiken voor dit soort rapporten. In het MER worden hier en daar termen gebruikt als “licht positief”. Het gebruik van dergelijke vage termen zou moeten worden vermeden.

Specifieke opmerkingen:

[8] In het MER wordt aangegeven dat de afbraak van type-2-projecten (hoogspanningslijnen) zal leiden tot een positief effect voor biodiversiteit. Dit zou met name een positief effect hebben op barrièrewerking en aanvaringslachtoffers, de vooropgestelde indicatoren voor dit type projecten voor het thema “fauna, flora en biodiversiteit”. Het Adviescomité is van mening dat niet automatisch kan worden gesteld dat de afbraak van type-2-projecten automatisch positief zal zijn voor biodiversiteit. Dit hangt sterk af van het ruimtegebruik na de afbraak en dit is een indicator die niet in overweging wordt genomen. Het Adviescomité is van oordeel dat het van belang is op projectniveau deze vraag mee te nemen en goed na te denken over het ruimtegebruik na de afbraak van type-2-projecten, in de mate dat Elia hier enige invloed over kan uitoefenen.

[9] Het Adviescomité benadrukt ook dat de vermeden broeikasgasemissies waarvan sprake is in het onderdeel klimaat voor een groot deel afhankelijk zijn van de installatie van bijkomende capaciteit in hernieuwbare energie. Het is deze bijkomende capaciteit, die andere vormen van energievoorziening vervangt, die zorgt voor vermeden broeikasgasemissies. Het FOP Elia en de werken van Elia faciliteren dit slechts. Door deze cijfers toch mee te nemen ontstaat het risico op dubbeltelling.

[10] Wat de aspecten voor het marien milieu betreft blijven nog een aantal vragen over. Zo blijft de MER vaag als het gaat over mitigerende maatregelen en wordt iets te gemakkelijk verondersteld dat het milieu zich wel zal herstellen. De grindbedden vormen echter heel diverse maar gevoelige habitats die zich momenteel al in een verarmde toestand bevinden.

[11] Vandaar dat het belangrijk is om op een gegeven moment een holistische kijk te hebben op de impact van verschillende projecten gezamenlijk op deze grindbedden. Hierbij dient rekening gehouden te worden met concreet geplande projecten maar ook met projecten die waarschijnlijk/mogelijks in de toekomst zullen plaatsvinden. Dit om erop toe te zien dat niet enkel project per project beoordeeld wordt maar dat mogelijks cumulatieve effecten in rekening gebracht worden. Zo voorziet het MER in drie uitvoeringsalternatieven (eiland versus platformen) voor de aansluiting van de nieuwe offshore windmolenparken op het net; voor deze alternatieven zijn bovendien ook nog locatiealternatieven mogelijk. Binnen de milieueffectenbeoordeling van deze uitvoeringsalternatieven zullen locatiealternatieven meegenomen worden maar daar zal de impact die de locatie kan hebben op andere projecten (vb. aansluiting Tritonkabel op het net) niet meegenomen worden.

[12] De argumentatie voor het bouwen van een energie- eiland bestaat er deels uit dat het energie-eiland een aansluiting met de hybride connectoren Nautilus (BE-UK) en de Triton link (BE-DK) moet voorzien. Binnen de MER wordt er echter nergens verwezen naar de impact van de locatiekeuze van het eiland op het potentiële tracé van deze kabels. Het Adviescomité begrijpt dat een concrete tracébeoordeling natuurlijk op projectniveau dient te worden bekeken. Desalniettemin is het nuttig om een algemene beoordeling van een aantal mogelijke tracés op planniveau te bekijken aangezien de samenhang tussen de verschillende aspecten die op projectniveau worden beoordeeld, ook ergens zou moeten worden bekeken.

[13] Verder zou de impact van de potentiële kabeltracés ook meegenomen moeten worden in de vergelijking tussen de optie van het energie-eiland tegenover de opties waarbij er met platformen gewerkt wordt en de link met Triton dus niet voorzien wordt. De impact van deze kabels op het mariene milieu zal afhankelijk zijn van de oppervlakte die verstoord wordt door het aanleggen van de kabel en van de specifieke habitats die deze kabel doorkruist. Beide aspecten moeten meegenomen worden in de beoordeling, waarbij de impact op gevoelige en biologisch waardevolle gebieden zwaarder moet doorwegen dan de impact op minder gevoelige en minder biologisch waardevolle gebieden. Om deze analyse op een geïnformeerde manier uit te kunnen voeren en de verschillende alternatieven ten opzichte van elkaar af te wegen zouden de verschillende potentiële kabeltracés uitgetekend moeten worden en zou de oppervlakte aan verstoord habitat per habitatype bekeken moeten worden.

[14] Tot slot wenst het Adviescomité haar bezorgdheid uit te drukken over verschillende processen met betrekking tot energie die elkaar overlappen en los van elkaar gevoerd worden; zo blijkt dat het eiland-alternatief voor de aansluiting van de nieuwe offshore parken momenteel al op projectniveau uitgewerkt wordt terwijl het SEA-proces waarin verschillende alternatieven voorgesteld worden nog lopende is. In principe zou eerst de keuze voor een bepaald alternatief (energie-eiland of platform) op strategisch niveau moeten worden bestudeerd en aan het publiek moeten worden voorgelegd vooraleer op projectniveau zou worden bekeken hoe het gekozen alternatief wordt uitgevoerd.